

Nadal: “Què li darem en el Noi de la Mare?”

Il·lustríssim Sr. Alcalde, Excel·lentíssim Sr. Bisbe, Sr. President i Junta de l’Agrupació Ilerdenca de Pessebristes, Regidors, Autoritats, Senyores i Senyors:

Agraeixo la invitació a fer aquest pregó de Nadal que inicia les festes nadalenes a la ciutat de Lleida perquè ens permet d’estrènyer encara més els vincles que uneixen aquesta Capital de la Terra Ferma i el Monestir de Montserrat.

Fer un pregó és fer un anunci, una proclamació, una crida. I no sols per donar a conèixer una realitat, sinó per ajudar a viure-la, perquè la gent pugui fruir-ne. En el nostre cas, es tracta de la realitat del Nadal. És, doncs, el meu, un pregó que anuncia una realitat antiga i sempre nova, que cada any té la seva vivència personal i col·lectiva. Anunciem una cosa prou coneguda però que cada any pot ser nova, i per això ens hi preparem. El calendari de les festivitats anuals és com una escala de caragol: anem donant voltes al mateix eix, en el nostre cas el Nadal, però sempre d’una manera més aprofundida o, si volen, més elevada.

La litúrgia de l’Església anuncia cada any el Nadal d’una manera solemne. N’esmento només alguns passatges: “Transcorreguts molts segles des de la creació del món, quan al principi Déu creà el cel i la terra i va fer l’ésser humà a la seva imatge; [...] en temps de l’Olimpíada cent noranta-quatre, l’any quaranta-dos de l’imperi de Cèsar Octavià August, quan a la terra sencera hi regnava la pau, Jesucrist, Déu etern i Fill de l’Etern Pare, volent santificar el món amb la seva vinguda, havent estat concebut per obra de l’Esperit Sant, passats nou mesos de la seva concepció, a Betlem de Judà, neix de la Verge Maria, fet home”.

Permetin-me de subratllar-ne alguna d’aquestes afirmacions que ens porten al nucli més profund del Nadal i, per tant, a l’origen de la nostra festa i de la raó de la joia que els cristians experimentem aquests dies. Celebrem el naixement d’un home veritable, com nosaltres, per això la

referència als nou mesos de la concepció; no estem parlant, doncs, d'un Déu que té només una aparença humana. Sinó de Jesús de Natzaret que és Déu i home, les dues coses amb tota realitat. La seva vinguda al món és a favor de la humanitat; no sols dels cristians, sinó de cada home i cada dona que ve al món i que és imatge de Déu, amb una dignitat inalienable. No estem parlant d'un mite, com els dels déus grecs, que no té lloc en el temps; aquest naixement té lloc en un indret determinat de la geografia palestinenca, Betlem de Judà, i en un moment concret de la història humana perfectament datable: en temps dels Jocs olímpics de l'antigor número "cent noranta-quatre" i "l'any quaranta-dos" de l'emperador romà August. I és digne de notar, també, la referència que el text fa al fet que en aquell moment en tot el món conegut de l'imperi "hi regnava la pau", tal com escau al Messies pacífic i humil que ve a portar la pau als cors i al món. I així com hi ha una referència a la història humana per l'esment dels jocs olímpics i de l'emperador, i ha, també, una referència a la tradició bíblica que deia que el Messies havia de néixer a Betlem (cf. Mt 2, 4-8). El Messies, és a dir, l'Enviat de Déu a portar la Bona Nova i l'alliberament, que durant segles el poble d'Israel havia esperat.

Aquest anunci joiós va arrelar fortament a les entranyes del nostre poble, així com en les dels altres pobles d'Europa. El fet de descobrir que Déu aposta decididament i fortament a favor de la humanitat i que Jesús és la prova de com Déu estima entranyablement cada persona humana, van impregnar d'alegria i de festa aquests dies de l'any que commemoren el seu naixement. I, ajudats pel clima hivernal, potenciaren els trobaments familiars festius a les llars pairals.

Des d'aleshores, Nadal és una paraula que suscita en nosaltres els sentiments més entranyables "de llar i de sostre", com diu el poeta Josep M. de Sagarra. Nadal és una paraula que evoca, en la tradició de casa nostra, el caliu familiar entorn de la festa del naixement de Jesús. Un caliu viscut prop de la representació casolana del naixement, que és el pessebre. Fruit de l'artesanía popular, el pessebre fa veure com el Nadal de Jesús està vinculat a la nostra realitat quotidiana, al que es viu en cada cultura, a cada família; la qual cosa és encara més particularment expressiva quan els pessebres prenen els trets del paisatge i del vestuari popular del propi país. És tot un símbol de com Jesús és un "veí" més del poble o del barri,

contemporani de tots. Posteriorment, s'incorporà en molts llocs, també, l'arbre de Nadal; originari dels països del nord d'Europa; la seva decoració i les seves lluminàries evocuen l'arbre de la vida del Paradís bíblic (cf. Gn 2, 9), de la presència del qual, segons el text, la humanitat havia estat expulsada però que gràcies al naixement de Jesucrist hem tornat a tenir accés als seus fruits de vida i de llum (cf. Ap 22, 2.5). Nadal és certament una celebració ben arrelada en la nostra cultura i en el nostre folklore, basta pensar també en els pessebres vivents, en les representacions dels pastorets, en les nades populars, en la gastronomia típica d'aquestes festes,... Fins i tot més enllà de l'àmbit de la vivència cristiana, molta gent viu aquests dies amb una intensitat especial i els celebra en família.

No manquen, és cert, algunes veus que voldrien treure la referència al Nadal, juntament amb el pessebre instal·lat a molts llocs públics i les cançons típiques, i substituir-ho per la celebració d'unes festes d'hivern. De vegades ho proposen, segons que diuen, per respecte a les altres religions presents a casa nostra i als qui no són creients. Jo crec que el respecte dels uns envers els altres passa per respectar les peculiaritats de les creences dels altres sempre que estiguin dins dels paràmetres de les relacions democràtiques en la societat; això és el que se sol anomenar "sana laïcitat" per oposició al laïcisme exclouent. Les altres religions no se solen estranyar de les celebracions que tenen un origen religiós, més aviat s'estranyen de la secularització de la societat. Per això estic convençut que les festes nadalenques han de ser mantingudes i respectades perquè formen part de la nostra identitat com a poble que té unes arrels cristianes i com a referència a uns valors i unes virtuts que dignifiquen la persona humana. Es tracta d'uns valors i d'unes virtuts que provenen del missatge de Jesús però que poden ser compartits en molt bona part tant des d'un humanisme laic com des de la vivència d'altres religions.

En parlar d'aquests valors, em refereixo, entre altres, al reconeixement de la dignitat de cada persona humana, considerada amb la seva subjectivitat i amb la seva llibertat individual, amb el seu dret a una vida digna; em refereixo a la tolerància i al respecte per l'altre i per la seva forma de pensar; a buscar l'equilibri entre l'individu i la societat en la recerca del bé comú; em refereixo a valors com la veritat (oposada a la mentida), la lleialtat, la fidelitat; em refereixo a potenciar la generositat, la

gratuïtat, la solidaritat; al treball per evitar la pobresa i la marginació; a anar construint una fraternitat universal en la diversitat, respectuosa, doncs, de les varietats particulars; al respecte al medi ambient; etc. Tots els valor autènticament humans estan estretament vinculats al Nadal.

Benvingudes siguin, doncs, les celebracions familiars, les lluminàries dels carrers i les decoracions de tants espais que donen un clima nadalenc a les nostres ciutats.

Però, no ens hauríem de deixar enlluernar per clarors fictícies. No ens hem de deixar portar per l'afany de consumisme en les celebracions familiars i els regals. No hem de perdre de vista què significa celebrar el naixement de Jesús. El Nadal ens ofereix la vivència d'una meravella: Déu estima tant el món que li ha donat el seu Fill fet home (cf. Jo 3, 16); fet plor, podríem dir, per poder ser solidari de tants plors de la humanitat. Ho expressa bé Joan Alavedra en el Cor dels Pastors de l'Oratori del Pessebre; referint-se al primer plor de l'infant Jesús a Betlem, diuen els pastors:

“Oh plor que penetra el món!
Enmig del seu son pregon
el cor de cada home plora.
Què cau dels ulls adormits
lliscant pels rostres rendits?
Quina tristesa els acora?”

Més enllà de les celebracions familiars, doncs, el Nadal ens parla d'on podem trobar el bàlsam per la tristesa i el plor del cor humà que es dóna a arreu del món; que s'ha pogut donar, és dóna o potser es donarà també en els nostres rostres quan estiguem rendits de lluitar, de sofrir, d'esperar.

En el Nadal --i estic convençut que aquest ha de ser el meu pregó, el meu anunci, d'aquestes festes- ens disposem a celebrar la solidaritat de Déu amb els nostres sofriments, amb les nostres foscors, amb les nostres dificultats, amb les nostres pors. Els nostres i els de tota la humanitat.

En Jesús podem trobar, a més, una paraula per guiar-nos pel camí de l'existència; una existència de la qual ell té una experiència des de dins, sap que és i què hi ha en el cor humà, amb les seves llums i les seves foscors,

amb les seves joies, les seves penes i els seus dolors. Jesús s'ha fet germà entre germans, servidor de tots fins al do de la pròpia vida. Fem festa perquè Nadal ens aporta llum i sentit. I ens dóna un missatge que va molt més enllà d'aquestes dates concretes, perquè és un missatge per a tota l'existència humana, que no ens hauríem de cansar de viure i de proclamar. Tots ens hauríem de fer àngel de l'anunci, com el dels pastors: proclamant un missatge de pau i de fraternitat a tots els homes i dones de bona voluntat, particularment als qui tenim més a prop.

Nadal no és una festa que inviti a tancar horitzons, a recloure's en una vivència sentimental, emotiva. Al contrari, Nadal, si se'n capta el sentit pregon, suscita un dinamisme exigent, provocador i contestatari davant l'ensopiment que per a molts podrien provocar les festes nadalenques reduïdes al caliu familiar i a la fruïció d'una bona taula; i potser, també, d'una bona música. Nadal només es pot viure d'una manera coherent si va acompanyat de l'atenció als més febles, als més pobres, als marginats, als qui estan sols. Nadal, tant com és motiu de joia profunda i d'esperança serena perquè ens indica el sentit de l'existència humana, és també urgència de compromís. Nadal no permet d'aclucar els ulls tranquil·lament, ignorant els sofriment i el clam de la humanitat; un sofriment i un clam que són viscuts també en les nostres latituds, a costat potser de la nostra taula ben parada. Nadal només té sentit si hi ha solidaritat efectiva.

El poeta Joan Salvat-Papasseit, en una poesia prou coneguda de Nadal ens posa en guàrdia perquè no ens tanquem en el nostre petit món. Diu:

“Demà posats a taula oblidarem els pobres
--i tan pobres com som-,

Jesús ja serà nat.

Ens mirarà un moment a l'hora de les postres,
i després de mirar-nos, arrencarà a plorar”.

“Arrencarà a plorar” –segons que diu simbòlicament el poeta- si ens oblidem dels pobres, dels qui passen alguns tipus de necessitat; si ens oblidem també del fet que nosaltres mateixos som pobres i febles de tantes maneres. És que Nadal ens parla, no sols de Jesús, el Nadó de Betlem, sinó també del misteri de l'ésser humà, del seu valor, de la seva dignitat, del

valor de la seva existència, de la de cada persona i en tota circumstància. El Papa Francesc no cessa de recordar-nos-ho; fa pocs dies, encara, deia: “La persona humana, que Déu va posar al cim de la creació, sovint és descartada, marginada, exclosa, perquè es prefereixen les coses que passen [en referència a la riquesa i a la fruïció superficial]. I això és inacceptable, perquè la persona humana és el bé més preciós als ulls de Déu. És greu que s’abusi d’aquesta exclusió; ens hem de preocupar, quan la consciència s’anestesia i ja no fa cas del germà que sofreix al nostre costat o dels problemes més seriosos del món, que esdevenen només frases ja sentides en els noticiaris” i sense cap impacte en nosaltres (Homilia del 13 de novembre del 2016, durant el Jubileu de les persones excloses socialment).

Hem de tenir present aquesta urgència quan sentim les veus extremament angoixades de tants germans i germanes nostres en situacions de marginació, de pobresa, de persecució, exiliats, en camps de refugiats, en pasteres fràgils que poden ser camí de mort. Són germans nostres en humanitat i alguns en la fe cristiana, tots fills i filles de Déu, de lluny o de prop de nosaltres.

Sé que a Lleida, tant a nivell d’Església com de l’administració i de la societat hi ha una forta sensibilitat social. Tant de bo pugueu ser un exemple a imitar per molts altres, mentre aneu potenciant la solidaritat en la ciutadania.

Voldria que el meu pregó de Nadal no fos només un anunci per als cristians. Voldria que fos un missatge esperançador per a tots els homes i dones de bona voluntat. Voldria que el missatge de Nadal amari el nostre interior i ens obri la ment i el cor per poder allargar la mà a cada germà i germana en humanitat.

Per això, quan ens vingui la cançó entranyable: “Què li darem en el Noi de la Mare? Què li darem que li sàpiga bo” Pensem que no són ni panses ni figues, ni nous ni olives, ni mel ni mató, el que li hem de donar, sinó un cor obert al seu missatge d’amor i un compromís de treballar per la justícia i per la pau. Així en el nostre interior lluirà una claror d’esperança. I serà Nadal cada dia. I també cada nit!

+ Josep M. Soler, Abat de Montserrat